

Ірина Годнюк

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів,
обліку та оподаткування ім. С. Юрія,

Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти
Кам'янець-Подільський державний інститут, м. Кам'янець-Подільський

Анастасія Охотська

студентка гр. О 21б

Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти
Кам'янець-Подільський державний інститут, м. Кам'янець-Подільський

ДОСВІД РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВИХ СИСТЕМ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Податкові системи, будучи найдієвішим інструментом державного регулювання соціальних та економічних процесів, в першу чергу піддаються реформуванню. Проблеми реформування податкової системи України у своїх працях досліджували вітчизняні фахівці, зокрема, П. Гега, В. Федосов, В. Опарін, Ю. Козак, Т. Савченко, А. Ластовецький та інші. Однак слід відмітити, що науково-теоретичне розроблення шляхів вирішення колізій у податковій системі України потребує подальшого дослідження.

Згідно з Конституцією України (стаття 1), Україна є соціальною правовою державою. Тому її податкова система повинна відповідати вимогам соціальної держави щодо рівня фінансування суспільних благ, із встановленням рівня перерозподілу ВВП, формування достатніх фінансових ресурсів для виконання конституційно закріплених функцій держави та забезпечення громадянам достатнього життєвого рівня.

В результаті отримання кандидата на членство у ЄС Україна отримала прямий доступ до внутрішнього розширеного, гармонізованого ринку ЄС з 450 мільйонами споживачів. Стає зрозуміло, що Україна більше, ніж інші країни, зможе отримати вигоду від доступу до єдиного ринку ЄС з високим ступенем відкритості, єдиним набором торговельних правил та адміністративних процедур, єдиним митним тарифом, єдиним набором торговельних правил та адміністративних процедур, єдиним митним тарифом та вільним рухом товарів, послуг, громадян і капіталу без внутрішніх бар'єрів (прикордонного контролю, сертифікати) [1].

На цей час в Україні діє податкова система, яка за своїм складом та структурою подібна до податкових систем розвинутих європейських країн. Закони з питань оподаткування розроблено з урахуванням норм європейського податкового законодавства, а також аспектів податкової політики ГАТТ/СОТ та інших міжнародних економічних організацій.

Основними шляхами гармонізації правових норм України та Європейського Союзу є узгодження – процес розробки та прийняття нормативно-правових актів і створення умов для їх належної реалізації та

застосування з метою поступового досягнення повного узгодження українського права з європейським правом.

З цією метою розглянемо податковий досвід зарубіжних економічно розвинених країн, таких як Польща, США, Нідерланди та Італія.

З 1 січня 2009 року в Республіці Польща запроваджено два види податку на прибуток прибуткового податку. Якщо платник податків має дохід до 85 528 злотих (3 545 доларів США) протягом року, платник податків повинен сплатити податок у розмірі 17% від доходу. Всі доходи платника податків, що перевищують вищевказану суму доходу оподатковуються за ставкою 32% [2].

Платниками прибуткового податку є особи, які постійно проживають у Польщі, а також особи, які перебувають у країні понад шість місяців. Доходи осіб, які проживають за кордоном, також оподатковуються, якщо джерело доходу знаходиться в Польщі.

Для визначення загальної суми податку дохід зменшується на внески на пенсійне страхування, страхування на випадок старості та хвороби, страхування на випадок тимчасової непрацездатності як це передбачено правилами страхування та страхування від нещасних. Три податки домінують у федеральній податковій системі США: податок на доходи фізичних осіб, податок на соціальне страхування та податок на прибуток підприємств.

Федеральний податок на доходи фізичних осіб стягується з усіх осіб працездатного віку в Сполучених Штатах. Він стягується майже з усіх видів оподаткованого доходу. Частково оподатковуються пенсії та соціальні виплати [4].

Після того, як платник податків зробить всі дозволені законом відрахування з валового доходу за рік, сума, що залишилася, підлягає прямому прибутковому податку. Другим за важливістю федеральним податком є податок на соціальне страхування (з цієї причини його також іноді називають податком на заробітну плату), який стягується лише з доходів від заробітної плати та подарунків. Цей податок має низку специфічних особливостей. По-перше, він однаково застосовується до працівників, роботодавців та підприємств. Це означає, що за кожного найманого працівника підприємець сплачує суму, яка дорівнює сумі податку, що стягується з конкретного працівника. Крім того, ЄСВ стягується не з усієї заробітної плати, а лише з її частини до певного рівня (бази оподаткування), встановленого законом.

У 2020 році зі змінами у податковій системі оновились й ставки податку на прибуток – наразі існує лише 2 податкових пороги: податок відсоток якого становить 36,93% на дохід до 73 031 євро, податок відсоток якого становить 49,50% на дохід понад 73 031 євро. У контексті високих податків на прибуток, що сплачуються в Нідерландах, варто зазначити, що платники податків у цій країні мають досить багато можливостей вирахувати витрати з доходу, а також скористатися численними податковими пільгами. Це явно зменшує суму авансових платежів, що сплачуються для збільшення суми податкового відшкодування з Нідерландів [2].

Прибутковий податок з фізичних осіб резиденти сплачують з усіх видів доходів, отриманих як в Італії, так і за кордоном, нерезиденти - лише з доходів, отриманих в Італії. Джерела доходу поділяються на п'ять категорій відповідно до їх походження, а саме кожна з яких має свої податкові характеристики: нерухоме майно (земля та будівлі); капітал; економічна діяльність; дохід від роботи за наймом, само зайнятість осіб інших професій; інші джерела. Фактично, п'ять різних податків стягуються під одною назвою [3].

Загальні результати порівняльного аналізу систем оподаткування різних держав зведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняння систем оподаткування зарубіжних країн

Назва країни	Рівень реалізації економічної (регулюючої) функції				Рівень реалізації фіскальної функції			
	Інвестиційний потенціал	Регіональний потенціал	Галузевий потенціал	Конкурентний потенціал	Доходи фізичних осіб	Доходи юридичних осіб	Власність (майно)	Акцизні платежі
Польща	середній	високий	низький	середній	високий	низький	низький	середній
США	високий	високий	низький	високий	високий	середній	високий	високий
Нідерланди	середній	низький	низький	високий	середній	високий	середній	високий
Італія	середній	високий	середній	низький	високий	середній	середній	високий
Україна	середній	середній	середній	низький	середній	середній	низький	Середній

Наведені в таблиці дані, а також запропонований підхід до аналізу функціональної реалізації податкових систем, повинні відігравати важливу роль в рамках податкового процесу. Ступінь реалізації тієї чи іншої функції або окремих її складових має відповідати, по-перше, реальній економічній ситуації, а по-друге, цілям і завданням соціально-економічного розвитку. Це означає, що «вузьким місцем» податкової системи може бути, наприклад, високий потенціал регіону, якщо метою є зміна структури галузей економіки в бік високотехнологічних виробництв.

Результати дослідження та наведений підхід може закласти підвалини гармонізованої податкової бази та створити сприятливі умови для вдосконалення механізмів нарахування та стягнення податків.

Враховуючи досвід розвинених країн, які впроваджували податкове законодавство на своїх територіях методом проб і помилок, наша країна особливо потребує реформування податкової системи з урахуванням тенденцій розвитку систем оподаткування у країнах-членах ЄС.

Список використаних джерел

1. Варналій З. С. Реформування податкової системи України в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів URL: http://tppe.econom.univ.kiev.ua/data/2011_24/Zb24_08.pdf
2. Іванов Ю. Б., Єськов О. Л. Сучасне оподаткування: мотиваційний аспект: монографія. Харків. 2007. 328 с.

3. Крисоватий А. І., Валігура В. А. Домінанти гармонізації оподаткування: національні та міжнародні вектори: навч. посіб. Тернопіль. 2010. 248 с.
4. Мельник П. В. Розвиток податкової системи в перехідній економіці: монографія. Ірпінь. 2001. 362 с.
5. Олійник О. В., Філон І. В. Податкова система: навч. посіб. Київ, 2006. 456 с.
6. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>